

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ,
представени за участие в конкурс за доцент по
2.4. Религия и теология (История на СПЦ и История на
старокатолицизма) от гл. ас. д-р Иван Кирилов Йовчев

МОНОГРАФИЯ

1. Старокатолическата църква - произход, доктрина и развитие/The Old Catholic Church - origin, doctrine and development

[в:] Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, София 2024, ISBN: 978-954-07-5947-0; COBISS.BG-ID – 66955784

Резюме: Хабилитационното монографично изследване разглежда един не толкова познат въпрос от полето на българската църковна история, свързан с възникването, доктрината и разпространението на Старокатолическата църква, отношението на Българската православна църква по въпроса на диалога със старокатолиците и дългогодишните преговори за обединение на православни със старокатолици. Старокатолическото движение е последното по-голямо реформаторско течение, възникнало като протест против приетите на Първи Ватикански събор догмати за главенство и непогрешимост на папата. Изследването е структурирано в предговор, увод, три обособени глави, заключение, документално приложение и списък на изворите и използваната литература. В предговора (с. 9–10) са представени мотивите за избора на темата от страна на автора, както и благодарности към колегите, оказали съдействие при написването на този труд. В увода (с. 11–15) са разкрити целите и задачите на изследването, което по своята структура е фокусирано върху църковно-историческата дисциплина, но в него се засягат и други направления като литургика, догматика, църковно право. В академичен аспект изследването

е насочено към дисциплините „История на старокатолицизма“, „Инославни изповедания“, „Сравнително богословие“, „История на римокатолицизма“.

Първа глава „Историческо формиране на старокатолицизма“ (с. 17–59) е посветена на възникването на старокатолическото движение и неговото структуриране на отделни поместни църкви подобно на устройството на Православната църква. Повечето старокатолически църкви принадлежат географски и културно към западноевропейската религиозна традиция – дори и тези извън традиционните граници на Западна Европа (т.е. в Полша, Чехия, Хърватия) – и в много отношения са наследници на римокатолицизма (по отношение на литургия, църковна структура, богословски акценти и т.н.), но в същото време и на центробежните по отношение на Рим национални тенденции. Те се формират в контекста на свързаните с тази религиозна традиция културни, социални и политически процеси. Такива процеси са Просвещението от XVIII век, секуларизацията и индустриалната революция от XIX век, политически движения като национализма и др. Това означава, че повечето старокатолически църкви съществуват в среда, в която има ясно разграничение между функциите на църква и държава.

Най-важните характеристики на църковния профил на старокатолиците, както се оформя той в резултат на реформите от края на XIX век са следните:

1. Придържане към епископско-синодалната църковна структура с избор на епископи от местната църква и силното участие на миряните в процеса на вземане на църковни решения;
2. Позоваване на практиката на Църквата от първото хилядолетие като обща традиция на днешните отделни църкви;
3. Ангажираност по въвеждането на т.нар. практически реформи, като премахване на безусловното безбрачие за свещениците и отхвърляне на задължителността на св. Тайнство изповед;
4. Провеждане на независими икуменически диалози, които започват през XIX век. Като близки партньори в

диалога са избрани онези църкви, при които традицията на ранната Църква е подкрепена извън римската юрисдикция, т.е. Православната и Англиканската църква; 5. Участие в по-широкото икуменическо движение в началото на XX век. През 1948 г. е установено членство в Световния съвет на църквите (ССЦ); 6. Независима литургична реформа, която въвежда народния език в литургията от XIX век и която подчертава характера на литургията като общо тържество в по-нататъшното ѝ развитие; 7. Въвеждане на ръкополагането на жени в някои от старокатолическите църкви, което въпреки различните практики в независимите старокатолически църкви, не нарушава тяхното църковно единство; 8. Подчертаване на личната отговорност на вярващите за живота им, включително по въпроса за сексуалната етика.

Втора глава „Старокатолическата църква в диалог с Православната църква и другите християнски изповедания“ (с. 61–112) навлиза в по-детайлно изследване на диалога с другите християнски изповедания. Изходна точка на тази глава е диалогичният характер на старокатолицизма, чийто генезис е свързан с желанието за разграничаване от нововъведенията на Римокатолическата църква и, съответно, търсене на допирни точки с други християнски изповедания с подобна критична нагласа. Поради тази причина темата за богословския диалог е централна в тази глава. Както е известно, папската система на църковно устройство постепенно довежда до изкривяване на каноничната структура на църквата, установена въз основа на апостолската традиция и от законодателството на Вселенската църква. Това предизвика разцепление в Западна Европа, където се формират англиканската, лутеранската, реформаторската, утрехтската църкви под формата на опозиционни движения и съпротива срещу неизмеримата жажда за власт и главенство на папите. Съответно, една от най-важните задачи на старокатолиците е да се обединят със западните църкви, които в миналото се

отделят от Римокатолическата църква, но също и с Източните православни църкви. За да се достигне до изпълнение на тази задача представители на старокатолицизма влизат в отношения с членове на Утрехтската, Англиканската, Православната и други църкви. За целта се провеждат редица международни конгреси в Кьолн (1890), Люцерн (1892), Констанц (1894), Виена (1897) и мн. др. Българската православна църква също е активно свързана с въпроса за обединение между православни и старокатолици, като началото е положено от проф. д-р протопр. С. Цанков. Останалите участници в диалога, архиереи и богослови, са посочени в самото изследване, както и в приложението накрая.

Така разгледаните въпроси във втора глава намират своето естествено продължение и разрешение в трета глава – „Спорни направления в учението на старокатолиците“ (с. 113–162). Положителна предпоставка за диалога с Православната църква е желанието на старокатолиците решително да отхвърлят спорните учения за първенството и непогрешимостта на папата, за непорочното зачатие на Пресвета Богородица, за чистилицето и редица отклонения при извършване на църковните тайнства и ритуали, не приемат някои от решенията на Тридентския събор, и не на последно място, осъзнава се необходимостта от възстановяване на древното Никео-Цариградско верую, без добавката Филиокве (*Filioque*), която приемат, че е въведена неканонично в Църквата. Това означава, че се признава догматическото учение, изяснено на седемте Вселенски събора на Православната църква като учение на Вселенската църква, което е завинаги задължително за православните християни. Не на последно място решават твърдо да се придържат към древната католична вяра по отношение на светото тайнство Евхаристия (избягва се думата „трансубстанциация“) и започват да я извършват и под двата вида, т.е. и с квасен хляб (макар и не във всички общности). Премахват

по принцип задължителното безбрачие на духовенството, въпреки че на практика много общности не разрешават ръкополагането на женени свещеници. Старокатолическите йерарси заявяват, че с много усилия богословите ще успеят да постигнат споразумение относно различията, възникнали от времето на църковните разделения, като твърдо се придържат към вярата на неразделената църква. На тези положителни тенденции във вътрешните богословски дебати на Старокатолическата църква е обърнато специално внимание в трета глава на настоящото изследване.

В Заключение (с. 163–166) са обобщени основните изводи и резултати от този историко-систематичен анализ. Темата за Старокатолическата църква е особено актуална през XX век най-вече поради желанието ѝ за обединение с Православната църква. Но въпреки че основната причина за отделянето на старокатолиците от Римокатолическата църква са нейните нововъведения, самите старокатолици на свой ред по един неприемлив начин възприемат практики и учения, които ранната Църква не познава. Този процес е повлиян от отношенията им с англикани и протестанти и неизбежното им влияние върху старокатолическата доктрина, формираща се в условията на търсене на църковна идентичност, която да е едновременно древна и съобразена със съвременните възгледи на обществото. В същото време диалогът с Православната църква не минава на по-високо ниво от това на двустранни богословски комисии. Тези нововъведения в старокатолицизма днес се явяват непреодолима пречка за по-нататъшни преговори за единение между православни и старокатолици.

В Документалното приложение (с. 167–216), за нуждите на изследването е използван богат архивен материал, който свидетелства, че за един голям период от време, въпросът за обединението на православни и старокатолици, е бил приоритетен за Българската православна църква, която активно участва

чрез свои представители в различни комисии, съвещания и преговори, свързани с тази тема.

Старокатолическата църква - произход, доктрина и развитие/The Old Catholic Church - origin, doctrine and development

[в:] Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, София 2024, ISBN: 978-954-07-5947-0; COBISS.BG-ID – 66955784

Abstract: The habilitation monographic study examines a not-so-well-known issue in the field of Bulgarian church history, related to the emergence, doctrine and spread of the Old Catholic Church, the attitude of the Bulgarian Orthodox Church on the issue of dialogue with the Old Catholics and the long-standing negotiations for the unification of Orthodox with Old Catholics. The Old Catholic movement is the last major reform movement that arose as a protest against the dogmas of the primacy and infallibility of the Pope adopted at the First Vatican Council. The study is structured in a preface, introduction, three separate chapters, conclusion, documentary appendix and a list of sources and literature used. The preface (pp. 9–10) presents the author’s reasons for choosing the topic, as well as thanks to colleagues who assisted in writing this work. The introduction (pp. 11–15) reveals the goals and objectives of the study, which in its structure is focused on the church-historical discipline, but it also touches on other areas such as liturgy, dogmatics, and church law. In academic terms, the research is aimed at the disciplines “History of Old Catholicism”, “Heterodox Confessions”, “Comparative Theology”, “History of Roman Catholicism”.

The first chapter “Historical Formation of Old Catholicism” (pp. 17–59) is devoted to the emergence of the Old Catholic movement and its structuring into separate local churches similar to the structure of the Orthodox Church. Most Old

Catholic churches belong geographically and culturally to the Western European religious tradition – even those outside the traditional borders of Western Europe (i.e. in Poland, the Czech Republic, Croatia) – and in many respects are heirs of Roman Catholicism (in terms of liturgy, church structure, theological emphases, etc.), but at the same time also to national tendencies centrifugal in relation to Rome. They are formed in the context of the cultural, social and political processes associated with this religious tradition. Such processes are the Enlightenment of the 18th century, secularization and the Industrial Revolution of the 19th century, political movements such as nationalism, etc. This means that most Old Catholic churches exist in an environment in which there is a clear distinction between the functions of church and state.

The most important characteristics of the church profile of the Old Catholics, as it was shaped as a result of the reforms of the late 19th century, are the following:

1. Adherence to the episcopal-synodal church structure with the election of bishops from the local church and the strong participation of the laity in the process of making church decisions;
2. Reference to the practice of the Church of the first millennium as a common tradition of today's individual churches;
3. Commitment to the introduction of so-called practical reforms, such as the abolition of unconditional celibacy for priests and the rejection of the obligation of the Holy Sacrament of confession;
4. Conducting independent ecumenical dialogues, which began in the 19th century. Those churches in which the tradition of the early Church is supported outside the Roman jurisdiction, i.e. the Orthodox and Anglican Churches, were chosen as close partners in the dialogue;
5. Participation in the broader ecumenical movement at the beginning of the 20th century. In 1948, membership in the World Council of Churches (WCC) was established;
6. An independent liturgical reform that introduced the vernacular into the 19th-century liturgy and that emphasized the character of the liturgy as a common celebration in

its further development; 7. Introduction of the ordination of women in some of the Old Catholic churches, which, despite the different practices in the independent Old Catholic churches, did not violate their ecclesiastical unity; 8. Emphasis on the personal responsibility of believers for their lives, including on the issue of sexual ethics.

Chapter Two, “The Old Catholic Church in Dialogue with the Orthodox Church and Other Christian Denominations” (pp. 61–112), engages in a more detailed study of the dialogue with other Christian denominations. The starting point of this chapter is the dialogical nature of Old Catholicism, the genesis of which is connected with the desire to distinguish itself from the innovations of the Roman Catholic Church and, accordingly, to search for points of contact with other Christian denominations with a similar critical attitude. For this reason, the theme of theological dialogue is central to this chapter. As is known, the papal system of church organization gradually led to a distortion of the canonical structure of the church, established on the basis of the apostolic tradition and the legislation of the Universal Church. This caused a split in Western Europe, where the Anglican, Lutheran, Reformed, and Utrecht churches were formed in the form of opposition movements and resistance to the immeasurable thirst for power and supremacy of the popes. Accordingly, one of the most important tasks of the Old Catholics is to unite with the Western churches that in the past separated from the Roman Catholic Church, but also with the Eastern Orthodox Churches. In order to achieve this task, representatives of Old Catholicism entered into relations with members of the Utrecht, Anglican, Orthodox and other churches. For this purpose, a number of international congresses were held in Cologne (1890), Lucerne (1892), Constance (1894), Vienna (1897) and many others. The Bulgarian Orthodox Church is also actively involved in the issue of unification between Orthodox and Old Catholics, the beginning of which was laid by Prof. Dr. Protopr. S. Tsankov. The remaining

participants in the dialogue, bishops and theologians, are listed in the study itself, as well as in the appendix at the end.

The issues thus examined in the second chapter find their natural continuation and resolution in the third chapter – “Controversial trends in the teaching of the Old Catholics” (pp. 113–162). A positive prerequisite for the dialogue with the Orthodox Church is the desire of the Old Catholics to resolutely reject the controversial teachings on the primacy and infallibility of the Pope, on the immaculate conception of the Most Holy Theotokos, on purgatory and a number of deviations in the performance of church sacraments and rituals. They do not accept some of the decisions of the Council of Trent. They also realize the need to restore the ancient Nicene-Constantinopolitan Creed, without the addition Filioque, which they consider to have been introduced into the Church uncanonically. This means that the dogmatic teaching clarified at the seven Ecumenical Councils of the Orthodox Church is recognized as the teaching of the Ecumenical Church, which is forever obligatory for Orthodox Christians. Last but not least, they decided to firmly adhere to the ancient Catholic faith regarding the holy sacrament of the Eucharist (the word “transubstantiation” was avoided) and began to celebrate it under both types, i.e. with leavened bread (although not in all communities). The Old Catholics have abolished in principle the obligatory celibacy of the clergy, although in practice many communities do not allow the ordination of married priests. The Old Catholic hierarchs state that with much effort theologians will be able to reach an agreement on the differences that have arisen since the time of the church divisions, while firmly adhering to the faith of the undivided church. It is to these positive trends in the internal theological debates of the Old Catholic Church that special attention is paid in the third chapter of this research.

The Conclusion (pp. 163–166) summarizes the main conclusions and results of this historical-systematic analysis. The topic of the Old Catholic Church is

particularly relevant in the 20th century, mainly because of its desire for unification with the Orthodox Church. Although the main reason for the separation of the Old Catholics from the Roman Catholic Church was its innovations, the Old Catholics themselves, in turn, in an unacceptable way adopted practices and teachings that the early Church did not know. This process was influenced by their relations with Anglicans and Protestants and their inevitable influence on the Old Catholic doctrine, which was formed in the conditions of the search for a church identity that would be both ancient and consistent with the modern views of society. At the same time, the dialogue with the Orthodox Church did not go beyond that of bilateral theological commissions. These innovations in Old Catholicism today represent an insurmountable obstacle to further negotiations for unity between Orthodox and Old Catholics.

In the Documentary Appendix (pp. 167–216), for the needs of the study, extensive archival material was used, which testifies that for a long period of time, the issue of the unification of Orthodox and Old Catholics was a priority for the Bulgarian Orthodox Church, which actively participated through its representatives in various commissions, meetings and negotiations related to this topic.

СТУДИИ

2. Историческо формиране и развитие на Българската екзархия в Македония/Historical formation and development of the Bulgarian exarchate in Macedonia

[в:] 150 години Българска екзархия, София 2020; Юбилеен сборник по случай 150 години от учредяването на Българската екзархия 1870–202, ISBN - 978-954-07-5149-8; COBISS.BG-ID – 47972104

Резюме: След заличаването на Охридската архиепископия в ръцете на Цариградската патриаршия е не само църковният, но и културно-просветният живот на българското население в Македония. Гръцкото влияние се разпространява най-много в големите градове, които са столични центрове, докато в селата и манастирите то не успява да се наложи. Поради близостта си до гръцка територия Южна Македония е по-лесна за гърцизиране. За да се запази културно-религиозната идентичност на българския народ, нараства идеята на българите от Македония за създаване на самостоятелна Българска православна църква, като контрапункт на опита на Цариградската патриаршия за гърцизирането на българското население. Така след дълга борба срещу фанариотската политика на Вселенската патриаршия през 1870 г. българското църковно-национално движение постига целта си, създавайки българска църква под формата на Екзархия.

Историческо формиране и развитие на Българската екзархия в Македония/Historical formation and development of the Bulgarian exarchate in Macedonia

[в:] 150 години Българска екзархия, София 2020; Юбилеен сборник по случай 150 години от учредяването на Българската екзархия 1870–2020

Abstract: After the erasure of the Ohrid Archbishopric, in the hands of the Patriarchate of Constantinople was not only the church life, but also the cultural and educational life of the Bulgarian population in Macedonia. Greek influence spread most in the big cities, which were metropolitan centers, while in the villages and monasteries it failed to take root. Due to its proximity to Greek territory, southern Macedonia is easier to Greekize. In order to preserve the Bulgarian people's cultural and religious identity, the idea of the Bulgarians from Macedonia to establish an

independent Bulgarian Orthodox Church, as a counterpoint to the experience of the Patriarchate of Constantinople for the Greekization of the Bulgarian population, was growing. Thus, after a long struggle against the Phanariot policy of the Ecumenical Patriarchate, in 1870 the Bulgarian church-national movement achieved its goal, establishing a Bulgarian church in the form of an Exarchate.

3. Нехристиянски източници за Исус Христос и християните/Non-Christian sources about Jesus Christ and Christians

[в:] Професор д-р Борис Маринов: живот и академична дейност (1895–1980). Сборник по случай 40 години от кончината му. Университетско издателство 2022, ISBN - 978-954-07-5400-0; COBISS.BG-ID – 54552584

Резюме: Въпреки че служението на Исус Христос е било предимно ограничено до един малък ареал на Римската империя, то изненадващо количество информация за Него може да бъде получена от светските исторически източници на времето. Някои от по-важните исторически свидетелства за Христос включват следните: Историкът от първи век, римлянина Тацит, който се смята за един от точните историци на древния свят; Севтоний, главен секретар на император Адриан написал, че имало човек на име Крестус (или Христос), който живеял през първия век (Анали 15, 44); Йосиф Флавий, най-известният еврейски историк, който има две свидетелства за Исус Христос. Едното от тях е спорно, защото се смята, че е интерполирано по-късно от християнски писатели, които са отричали писанията на Йосиф Флавий. Второто обаче е лишено от съмнение за достоверност. В него се говори за „Исус, така наречения Христос“; Юлий Африкан, който цитира историка Талус в дискусия за тъмнината, която последвала разпъването на Христос;

Плиний Млади в своите „Писма“ записва ранни християнски практики на поклонение, включвайки факта, че християните са се покланяли на Иисус като на Бог; Вавилонският Талмуд (Санхедрин 43а) потвърждава разпъването на Иисус в навечерието на Пасха; Лукиан от Самосата, гръцки писател от втори век, приема, че християните се покланят на Иисус, който е представил ново учение и е бил разпънат; Марá Бар-Серапион от своя страна потвърждава, че Иисус е зачитан като мъдър и добродетелен мъж. От свидетелствата на посочените автори може да се заключи, че историчността на Иисус Христос е безспорна, тъй като за нея има достатъчно доказателства не само в християнската литература, но и при мнозина нехристиянски автори, които свидетелстват за Христос още от втората половина на I век.

Нехристиянски източници за Иисус Христос и християните/Non-Christian sources about Jesus Christ and Christians

Abstract: Although the ministry of Jesus Christ was mostly confined to a small area of the Roman Empire, a surprising amount of information about Him can be obtained from the secular historical sources of the time. Some of the more important historical accounts of Christ include the following: The first-century historian, the Roman Tacitus, who is considered one of the most accurate historians of the ancient world; Suetonius, chief secretary to the emperor Hadrian wrote that there was a man named Chrestus (or Christos) who lived in the first century (Annals 15, 44); Josephus, the most famous Jewish historian, who has two testimonies about Jesus Christ. The one of these is controversial because it is believed to have been interpolated later by Christian writers who denied the writings of Josephus. The second, however, is devoid of any doubt as to its credibility. It speaks of "Jesus, the so-called Christ"; Julius Africanus, who quotes the historian Tallys in a discussion of the darkness that

followed Christ's crucifixion; Pliny the Younger in his "Letters" records early Christian worship practices, including the fact that Christians worshiped Jesus as God; The Babylonian Talmud (Sanhedrin 43a) affirms the crucifixion of Jesus on the eve of Passover; Lucian of Samosata, a second-century Greek writer, assumed that Christians worshiped Jesus, who introduced a new teaching and was crucified; Mará Bar-Serapion, for his part, confirms that Jesus was respected as a wise and virtuous man. From the testimonies of the mentioned authors, it can be concluded that the historicity of Jesus Christ is indisputable, since there is enough evidence for it not only in Christian literature, but also in many non-Christian authors who testify about Christ since the second half of the 1st century.

4. Православно – старокатолически диалог (Преговори за обединение)/Orthodox – Old Catholic Dialogue (Negotiations for Unification).

[в:] Богословска мисъл, том: 2, 2019, София, с. 7–44, ISSN (print): 1310-7909

COBISS.BG-ID – 69086472

Резюме: Преговорите за обединение между старокатолиците и православната църква започват малко след създаването на старокатолическата църква като самостоятелна единица, произлязла от Римокатолическата църква. Основната причина за отделянето му от римокатолицизма са новоприетите догми на Първия ватикански събор от римокатолиците, които противоречат на установеното от древната църква, като догмата за „непогрешимостта на папата“. Преговорите са дълъг процес, продължил почти сто години. Въпреки постигнатия напредък в уеднаквяването на догматичните учения, желаното обединение не е осъществено. Днес диалогът е в застой, а дистанцията между православни и старокатолици изглежда непреодолима и окончателна.

Православно – старокатолически диалог (Преговори за обединение)/Orthodox – Old Catholic Dialogue (Negotiations for Unification).

Abstract: Negotiations for unification between the Old Catholics and the Orthodox Church began shortly after the establishment of the Old Catholic Church as an independent entity, which originated from the Roman Catholic Church. The primary reason for its separation from Roman Catholicism was the newly accepted dogmas of the First Vatican Council by Roman Catholics, which contradicted what was established by the ancient Church, such as the dogma of the "infallibility of the pope." The negotiations have been a long process, lasting almost a hundred years. Despite the progress made in aligning dogmatic teachings, the desired unification has not been realized. Today, the dialogue is at a standstill, and the distance between the Orthodox and Old Catholics appears to be insurmountable and final.

СТАТИИ

5. Kurzer kommentar bezüglich des angenommenen dokumentes des orthodoxen Konzils auf Kreta – “Die Beziehungen der orthodoxen Kirche mit der übrigen christlichen Welt”/Кратък коментар по приетия документ на православния събор в Крит – “Отношенията на православните Църква с останалия християнски свят”

[в:] Богословска мисъл, том: 2, 2016, София, с. 63–67, ISSN (print): 1310-7909; COBISS.BG-ID – 60704264

Резюме: Кратък коментар на документа, приет от Православния събор на Крит – „Отношенията на Православната църква с останалия християнски свят“. Статията разглежда въпрос, който беше засегнат и по време на Всеправославния събор в Крит през 2016 г. Моето несъгласие засяга някои учени в България, които пренебрегват историческата традиция на Църквата и

критикуват нейните отношения с други християнски общности като безпочвени и неоснователни. Според мен критериите за признаване на съществуването на тези общности са в рамките на установената историческа традиция, т.е. нейният исторически ход. Най-надеждният фактор за съществуването на една общност е нейната историческа траектория.

Kurzer kommentar bezüglich des angenommenen dokumentes des orthodoxen Konzils auf Kreta – „Die Beziehungen der orthodoxen Kirche mit der übrigen christlichen Welt“/Кратък коментар по приетия документ на православния събор в Крит - „Отношенията на православните Църква с останалия християнски свят“

Abstract: Brief commentary on the document adopted by the Orthodox Council of Crete – “The relations of the Orthodox Church with the rest of the Christian world”. The paper explores a question that was also addressed during the Pan-Orthodox Council in Crete in 2016. My disagreement concerns certain scholars in Bulgaria who ignore the historical tradition of the Church and criticize its relations with other Christian communities as groundless and unfounded. In my view, the criteria for recognizing the existence of these communities lie within the established historical tradition, i.e., its historical course. The most reliable factor for the existence of a community is its historical trajectory.

6. Становището на Н. Н. Глубоковски по въпроса за каноничния институт “ставропигия” в Църквата (бележки от “Софийския архив”)/ The opinion of N. N. Glubokovski on the issue of the canonical institute “stavropygia” in the Church (notes from the “Sofia Archive”)

[в:] Богословска мисъл. Год. 19, бр. 2, 2014, с. 303–315, ISSN 1310-7909; COBISS.BG-ID – 53834760

Резюме: Темата за ставропигиалния институт в Църквата днес е толкова дискуссионна, колкото и през 20-те години на XX век. Много изследователи смятат, че този феномен не е познат на Църквата поради неговата канонична несигурност. Мнението на проф. Глубоковски по този въпрос отразява дълбоката му вяра в каноничната динамика на Църквата, особено по отношение на нейната структура и управление, като същевременно запазва нейните вечни принципи – т.е. основните догмати на вярата, които са вечни и непроменими. Няма спор, че ставропигията не противоречи на Светото писание, на решенията на Вселенския събор или на историческия и литургичен живот на Църквата. Напротив, тя се подкрепя от тези източници, които потвърждават нейната необходимост и полезност. Следвайки примера на проф. Глубоковски, смятам, че този въпрос изисква цялостно и задълбочено изследване, за да се разбере напълно позицията на Църквата, както на Изток, така и на Запад.

Становището на Н. Н. Глубоковски по въпроса за каноничния институт “ставропигия” в Църквата (бележки от “Софийския архив”)/ The opinion of N. N. Glubokovski on the issue of the canonical institute “stavropygia” in the Church (notes from the “Sofia Archive”)

Abstract: The topic of the stavropegial institute in the Church is as debatable today as it was in the 1920s. Many researchers believe this phenomenon is unfamiliar to the Church due to its canonical uncertainty. Professor Glubokovski’s opinion on this matter reflects his deep belief in the canonical dynamics of the Church, particularly regarding its structure and governance, while maintaining its eternal principles—i.e., the basic dogmas of the faith that are eternal and unalterable. There is no dispute that stavropygia does not contradict Scripture, Ecumenical Council decisions, or the

historical and liturgical life of the Church. On the contrary, it is supported by these sources, which affirm its necessity and usefulness. Following Professor Glubokovski's example, I believe this issue requires comprehensive and in-depth research to fully understand the stance of the Church, both in the East and the West.

7. Просветителската дейност на митр. Методий (Кусев) до избора му за Старозагорски архиепeй/The Educational Mission of Methodius (Kushev) before His Election as Bishop of Stara Zagora

[в:] Свидетелство, служение и богослужение на църквата: сборник статии, [международна конференция, 12/13.11.2019, София], ISBN - 978-954-07-5158-0; COBISS. BG-ID – 47064072

Резюме: XIX век се оказва бурен и знаменателен заради предстоящите събития, свързани с предстоящото освобождение на България от петвековното турско робство. В тези интензивни процеси важна роля играят много българи, съпричастни както към освободителните, така и към просветните и църковните дела на българския народ. Епископ Методий (Кусев) е само един от тези колоси на българското църковно-национално и просветно възраждане. С цената на много лишения и разочарования той успя да допринесе за каузата, наречена – свободна България.

Просветителската дейност на митр. Методий (Кусев) до избора му за Старозагорски архиепeй/The Educational Mission of Methodius (Kushev) before His Election as Bishop of Stara Zagora

Abstract: The 19th century proved to be turbulent and significant because of the forthcoming events, related to the upcoming liberation of Bulgaria from the five

centuries of Turkish slavery. Many Bulgarians, involved in the liberation, as well as in both, the educational and ecclesiastical causes of the Bulgarian people, play an important role in these intensive processes. Bishop Methodius (Kushev) is just one of these giants of the Bulgarian church-national and educational revival. With the price of many deprivations and disappointments, he managed to contribute to the cause called - free Bulgaria.

8. “Creatio ex nihilo” – християнското учение за създаването на света “от нищо”/ “Creatio ex nihilo” – the christian teaching of the creation of the world “out of nothing”

[в:] Архив за средновековна философия и култура. Свитък XXIX, София, 2023, с. 7–21, ISBN - 978-619-01-1350-8; COBISS.BG-ID – 65333768

Резюме: Всичко съществуващо – видимият и невидимият свят – според християнското учение е дошло от Бог, който го е създал от нищото. Християнският възглед *creatio ex nihilo* (на латински за „създаване от нищо“) се отнася до твърдението, че Вселената, цялото време-пространство, е създадено от свободния акт на Бог от нищото, а не от някаква предварително съществуваща субстанция или самата Божествена същност. Светите отци и учители на Църквата разкриват подробно учението за сътворението на света и човека от нищото, в смисъл, че причината за съществуването на света – на субстанцията и формата – е абсолютната Божия воля. Те защитават идеята за сътворението на света и възразяват срещу епикурейското учение; срещу дуалистичния възглед и срещу гностико-пантеистичния възглед. Всички те са посочили, че подобни възгледи са несъвместими с концепцията за Бог и света.

“Creatio ex nihilo” – християнското учение за създаването на света “от нищо”/ “Creatio ex nihilo” – the christian teaching of the creation of the world “out of nothing”

Abstract: Everything that exists – the visible and the invisible world – according to Christian teaching, came from God, who had created it out of nothing. The Christian view creatio ex nihilo (Latin for „creation out of nothing“) refers to the statement that the Universe, the all space-time, was created by the free act of God out of nothing, not from any pre-existing substance or the Divine Essence itself. The holy fathers and teachers of the Church reveal in detail the doctrine about the creation of the world and man from nothing, in the sense that the reason for the existence of the world – of substance and form – is the absolute will of God. They defend the idea of the creation of the world and object to the Epicurean teaching; against the dualistic view and against the gnostic-pantheistic view. All of them have pointed out that such views are incompatible with the concept of God and the world.

9. Културен и политически възход на Сърбия по време на управлението на Св. Крал Стефан Милутин/Cultural and political rise of Serbia during the governing of st. King Stefan Milutin

[в:] Архив за средновековна философия и култура. Свитък XXVIII, София 2022, с. 82–95, ISBN - 978-619-01-1132-0; COBISS.BG-ID – 56926216

Резюме: Управлението на крал Стефан Милутин бележи съвсем нов етап в развитието на сръбската държава и значително промени сръбската културна парадигма. Политиката на крал Милутин продължава традициите от династията на Неманичите, чиито владетели в края на XII и нач тринадесети век се освобождават от Византийската империя, създават нова славянска

автокефална църква, но в същото време не прекъсват културните и политически отношения с византийската центрове. По времето, когато крал Милутин беше дошъл на власт, Сърбия, която е получил статут на държава през първата четвърт на 13 век, беше установила политическите си амбиции, засили многостранната си политика дипломатически отношения и придобива достатъчно влияние в балканската политика.

Културен и политически възход на Сърбия по време на управлението на Св. Крал Стефан Милутин/Cultural and political rise of Serbia during the governing of st. King Stefan Milutin

Abstract: The reign of King Stefan Milutin marked a completely new stage in the development of the Serbian state and significantly changed the Serbian cultural paradigm. King Milutin's policy continued the traditions of the Nemanichi dynasty, whose rulers in the late twelfth and early thirteenth centuries freed themselves from the Byzantine Empire, established a new Slavic autocephalous church, but at the same time did not interrupt cultural and political relationship with the Byzantine centers. At the time King Milutin had come to power, Serbia, which had received status of a state in the first quarter of the 13th century, had established its political ambitions, strengthened its multilateral diplomatic relations and gained sufficient influence in Balkan politics.

10. Архимандрит Евтимий (Сапунджиев) за предизвикателствата пред християнската вяра/Archimandrite Euthymius (Sapundjiev) on the challenges to the Christian faith

[в:] Професор д-р архимандрит Евтимий Сапунджиев: живот, църковна и академична дейност (1884–1943): сборник по случай 75 години от кончината му, ISBN – 978-619-91095-4-0; COBISS.BG-ID – 44228872

Резюме: За професор архимандрит Евтимий има достатъчно изследвания, които ясно ни разкриват величината на неговата личност. Той е първият, който посочи от академичната трибуна на Богословския факултет, реалните затеруднения на неговата епоха пред вярата на християните. Подрежда ги в последователност от осем пункта и ги определя като гнезда на съмнения във вярата: интелектуализмът, индивидуализмът, естетицизмът, греховното настроение, страданията и неправдите в живота, жизнените съвкупности, неправилната проповед и проповедта на дело. В този контекст трябва да се посочи, че днес има нови (допълнителни) предизвикателства пред човека, заглушаващи духовните му стремежи, които го идентифицират като вярващо същество: Консуматорското поведение; материалистичните модерни тенденции; утвърждаващият се егоцентризъм, проповядван като заместител на Христовото учение, утвърждаващо човешкото себеотрицание, като контрапункт на обезателното себеутвърждаване; високото технологизиране на съвременното общество и интернет културата, която успя да проникне по всички кътчета на света. Подобно на архим. Евтимий трябва подробно да изследваме тези въпроси (предизвикателства) и чрез инструментариума на богословието, да ги решим и преодолеем.

Архимандрит Евтимий (Сапунджиев) за предизвикателствата пред християнската вяра/Archimandrite Euthymius (Sapundjiev) on the challenges to the Christian faith

Abstract: About Professor Archimandrite Euthymius, there are quite a few studies that clearly reveal to us the magnitude of his personality. He was the first to point out from the academic rostrum of the Faculty of Theology, the real difficulties of his era before the faith of Christians. He arranges them in a sequence of eight points and defines them as nests of doubts in the faith: intellectualism, individualism, aestheticism, sinful mood, sufferings and injustices in life, life aggregates, wrong preaching and preaching in action. In this context, it should be pointed out that today there are new (additional) challenges for man, silencing his spiritual aspirations, which identify him as a believing being: Consumer behavior; materialistic modern trends; the self-asserting egocentrism preached as a substitute for Christ's teaching, affirming human self-denial, as a counterpoint to desperate self-affirmation; the high technologization of modern society and the Internet culture, which managed to penetrate all corners of the world. Like archim. Euthymius, we must study these questions (challenges) in detail and, through the tools of theology, solve and overcome them.

11. Възникване, идентичност и закриване на Охридската архиепископия/Origin, Identity and Closure of the Archbishopric of Bulgaria in Ohrid

[в:] Свети Климент Охридски, пръв епископ на българския език Saint Clement of Ohrid, first of the bishop bulgarian language, редактор/и: Проф. д-р М. Йовчева, издателство: Университетско издателство “Св. Климент Охридски”, 2020, с. 319-332, ISBN - 978-954-07-5097-2; COBISS.BG-ID – 44999944

Резюме: Темата за Българската архиепископия в Охрид е изключително актуална днес, когато споровете за нейния произход, идентичност и закриване търсят окончателното си решение. Това изследване е опит за пълно разкриване

на истината въз основа на наличните изворови материали. Основно свидетелство са хрисовулите на Василий II, които са достоверен исторически извор, въпреки че до нас са достигнали само техни копия, но не и оригиналите. Несъмнено императорските сигили са изиграли много важна историческа роля в живота на българския народ и църква, като са поставили границата между българския и гръцкия народ. Това помага на българите да съхранят и утвърдят своя национален инстинкт и стремеж към духовен суверенитет.

Възникване, идентичност и закриване на Охридската архиепископия/Origin, Identity and Closure of the Archbishopric of Bulgaria in Ohrid

Abstract: The theme about Archbishopric of Bulgaria in Ohrid is extremely relevant today, when disputes about its origin, identity and closure search the final resolution. This study is an attempt for a full disclosure of the truth on the basis of the available source materials. The main testimonies are the Chrysobulls of Basil II, which are a reliable historical source, although only their copies have reached us, not the originals. Undoubtedly, the Imperial Sigils played a very important historical role in the life of Bulgarian nation and church, drawing the border between Bulgarian and Greek nations. This helped Bulgarians to preserve and consolidate their national instinct and aspiration for spiritual sovereignty.

12. The City of Ochrid and the Archbishopric in Ochrid in the Researches of Prof. Ivan Snegarov/Град Охрид и Архиепископията в Охрид в изследванията на проф. Иван Снегаров

[в:] Богословска мисъл, том: XXVIII, брой:1/2023, 2024, стр. 73–89, ISSN (print): 1310-7909

Резюме: Научната дейност на проф. Снегаров обхваща редица теми, които оказват съществено влияние върху историята на България и Българската православна църква. Тази статия анализира две теми, които професор Снегаров е изследвал задълбочено: град Охрид и Охридската архиепископия. През целия си професионален път проф. д-р Снегаров последователно отделя време и внимание на тези теми, считайки ги за фундаментални за българската историография. Работата му се отличава с подробното си изследване на източниците и добре документирания фактологичен принос. По този начин той поставя началото на задълбочен и щателен подход към изучаването на всеки факт и събитие в църковната история – методология, която е продължена от неговите наследници и колеги в тази област.

The City of Ochrid and the Archbishopric in Ochrid in the Researches of Prof. Ivan Snegarov/Град Охрид и Охридската архиепископия в изследванията на проф. Иван Снегаров

Abstract: Professor Snegarov's scientific activity encompasses a range of topics that significantly impact the history of Bulgaria and the Bulgarian Orthodox Church. This article analyzes two subjects that Professor Snegarov has studied extensively: the city of Ohrid and the Ohrid Archbishopric. Throughout his career, Professor Dr. Snegarov consistently devoted time and attention to these topics, considering them fundamental to Bulgarian historiography. His work is notable for its detailed examination of sources and well-documented factual contributions. In this way, he initiated a thorough and meticulous approach to studying every fact and event in church history—a methodology that has been continued by his successors and colleagues in the field.

13. The Church dioceses in Vardar Macedonia between the two World wars/Църковните епархии във Вардарска Македония между двете световни войни

[в:] Годишник на Софийския университет “Св. Климент Охридски”, Исторически факултет, том:105, 2020, 2023, стр. 106–115, ISBN: 1312-9406.

Резюме: По време на Първата световна война и непосредствено след нея епархиите на Вардарска част на Македония са сменяли няколко пъти своя законен администратор. Това явление вероятно е причинено от бързо променящата се политическа ситуация в региона. Това означава, че църковното устройство и управлението на една църковна област пряко зависи от политическата ситуация в нея и винаги политическият елемент е по-силен от църковния в духовното управление на една територия. Така от 1920 г. (с изключение на годините по време на Втората световна война) до днес епархиите във Вардарска Македония са под юрисдикцията на Сръбската православна църква (СПЦ). Днес този факт поражда много спорове и постоянно напрежение между Сърбия и Северна Македония.

Ключови думи: Българска православна църква, Сръбска православна църква, Първата световна война, томос, църковна юрисдикция.

The Church dioceses in Vardar Macedonia between the two World wars/Църковните епархии във Вардарска Македония между двете световни войни

Abstract: During the First World War and immediately after it, the dioceses of the Vardar part of Macedonia had changed their legal administrator several times. This phenomenon is probably caused by the rapidly changing political situation in the

region. This means that the church structure and the management of a church area directly depends on the political situation in it and always the political element is stronger than the ecclesiastic one in the spiritual administration of a territory. So from 1920 (except years during the Second World War) to the present, the dioceses in Vardar Macedonia are under the jurisdiction of the Serbian Orthodox Church (SOC). Nowadays this fact raises lots of disputes and constant tensions between Serbia and Northern Macedonia.

14. Entstehung und entwicklung des bulgarischen exarchen in Mazedonien aus sicht der bulgarischen geschichtsschreibung (150 Jahre seit der Gründung des bulgarischen Exarchats)/Възникване и развитие на Българската екзархия в Македония от гледна точка на българската историография (150 години от учредяването на Българската екзархия).

[in:] Crkvene Studije/Church Studies, vol: Godina XX, issue: 20, 2023, pages: 481–493, ISSN (print): 1820-2446, ISSN (online): 2738-1633, Ref, (ERIH Plus), International

Резюме: В годините след заличаването на Охридската архиепископия в ръцете на Цариградската патриаршия е не само църковният, но и културно-просветният живот на българското население в Македония. Гръцкото влияние се разпространява най-много в големите градове, които са столични центрове, докато в селата и манастирите то не успява да се наложи. Поради близостта си до гръцка територия Южна Македония е по-лесна за гърцизиране. За да се запази културно-религиозната идентичност на българския народ, нараства идеята на българите от Македония за създаване на самостоятелна Българска православна църква, като контрапункт на опита на Цариградската патриаршия

за гърцизирането на българското население. След продължителна борба срещу фанариотската политика на Вселенската патриаршия, през 1870 г. българското църковно-национално движение постига целта си, създавайки българска църква под формата на екзархия.

Entstehung und entwicklung des bulgarischen exarchen in Mazedonien aus sicht der bulgarischen geschichtsschreibung (150 Jahre seit der Gründung des bulgarischen Exarchats)/Възникване и развитие на Българската екзархия в Македония от гледна точка на българската историография (150 години от учредяването на Българската екзархия).

Abstract: In the years after the erasure of the Ohrid Archbishopric, in the hands of the Patriarchate of Constantinople was not only the church life, but also the cultural and educational life of the Bulgarian population in Macedonia. Greek influence spread most in the big cities, which were metropolitan centers, while in the villages and monasteries it failed to take root. Due to its proximity to Greek territory, southern Macedonia is easier to Greekize. In order to preserve the Bulgarian people's cultural and religious identity, the idea of the Bulgarians from Macedonia to establish an independent Bulgarian Orthodox Church, as a counterpoint to the experience of the Patriarchate of Constantinople for the Greekization of the Bulgarian population, was growing. After a long struggle against the Phanariot policy of the Ecumenical Patriarchate, in 1870 the Bulgarian church-national movement achieved its goal, establishing a Bulgarian church in the form of an Exarchate.

15. Охридската архиепископия – основаване и унищожение/Das Erzbistum von Ochrid – gründung und zerstörung

[in:] Der heilige Methodius, Bulgarien und Europa; Series: Eastern Church Identities, Volume: 12, editor/s: Emil Ivanov and Ivaylo Naydenov, Publisher: Brill/Schöningh, 2023, pages: 174–187, ISSN (online): 978-3-657-79015-9, ISBN: 978-3-506-79015-6, doi:10.30965/9783657790159_013, International 2023.

Резюме: Архиепископия на Охрид на Юстиниана Прима и на цяла България, съкратено Охридска архиепископия, е името на Българската автокефална православна църква, подчинена на Константинополската патриаршия в пределите на българските земи, завладени от Византия през 1018 г. Тя е приемник на Българска (Преславска) патриаршия, която е понижена в ранг на Българска архиепископия. Епархията, българската народност на нейния началник и нейните права се определят от две грамоти на император Василий II за правата на Охридската архиепископия. В извори от XI-XII век се споменава като българска архиепископия (Αρχιεπίσκοπος της πάσης Βουλγαρίας), която по-късно придобива многонационален статут. Тя е закрыта неканонично със султански ферман през 1767 г. по настояване на константинополския гръцки патриарх Самуил I (Ханджери), а диоцеза ѝ е присъединен към тази на Константинополската патриаршия.

Охридската архиепископия – основаване и унищожение/Das Erzbistum von Ochrid – gründung und zerstörung

Abstract: Archdiocese of Ohrid of Justiniana Prima and of all Bulgaria, abbreviated as Ohrid Archdiocese, is the name of the Bulgarian Autocephalous Orthodox Church subordinate to the Patriarchate of Constantinople within the borders of the Bulgarian lands conquered by Byzantium in 1018. It is the receiver of the Bulgarian (Preslav) Patriarchate, which has been demoted to the rank of Archdiocese of Bulgaria. The

diocese, the Bulgarian nationality of its superior and its rights are defined by two Charters of Emperor Basil II for the rights of the Ohrid archdiocese. In sources from the 11th-12th century, it is mentioned as a Bulgarian archdiocese (Αρχιεπίσκοπος της πάσης Βουλγαρίας), which later became a multinational status. It was non-canonically closed with a Sultan's firman in 1767 at the insistence of the Constantinople Greek Patriarch Samuil I (Chatzeres), and its diocese was joined to that of the Constantinople Patriarchate.

16. Св. Горазд – непознатият Свети Седмочисленик/Der heilige Gorazd, ein unbekannter Erstlehrer

[in:] Der heilige Methodius, Bulgarien und Europa; Series: Eastern Church Identities, Volume: 12, editor/s: Emil Ivanov and Ivaylo Naydenov, Publisher: Brill/Schöningh, 2023, pages: 146–157, ISSN (online): 978-3-657-79015-9, ISBN: 978-3-506-79015-6, doi:10.30965/9783657790159_011, International 2023.

Резюме: Една особеност, която прави впечатление както на случайния читател, така и на заинтересования изследовател, когато разглежда писмените сведения за някои членове от кръга на Св. Седмочисленици, е, че информацията от историческото минало е недостатъчна. Поради това е трудно да се направи заключение за техния живот и дейност. Дори за отделни етапи от живота им могат да се правят само догадки и предположения въз основа на литературното наследство. Такъв пример е св. Горазд, един от близкото обкръжение на светите братя Кирил и Методий. Той е от най-малко познатите от групата на Св. Седмочислениците и в България няма характерна традиция за почитането му. Името му се споменава на няколко места и до днес не е открит писмен паметник, посветен на него. В повечето случаи то се появява или в произведенията на други литургични традиции, или присъства в изследвания

от друг тип. Изключения има само в случаите, когато той е посочен сред седемте светци. Най-ранният източник, в който се споменава името Горазд, е “Пространното житие на архиепископ Методий” от края на 9 век.

Св. Горазд – непознатият Свети Седмочисленик/Der heilige Gorazd, ein unbekannter Erstlehrer

Abstract: One feature that strikes both the casual reader and the interested researcher when examining the written records of some members of the circle of seven saints is that the information from the historical past is insufficient. Thus, it is difficult to draw a conclusion about their life and activities. Even for individual stages of life, only guesses and assumptions can be made on the basis of literary heritage. Such an example is St. Gorazd, one of the close circle of the holy brothers Cyril and Methodius. He is one of the least known of the group of seven apostles and there is no characteristic tradition of honoring him in Bulgaria. His name is mentioned in several places and to this day no written monument dedicated to him has been found. In most cases it either appears in the works of other liturgical traditions or is present in studies of another type. There are exceptions only in cases where he is named among the seven apostles of the First Bulgarian Empire. The earliest source in which the name Gorazd is mentioned is the “Extensive Life of Archbishop Methodius” from the end of the 9th century.

17. Охридската архиепископия в историческата памет на Църквата: българска историографска перспектива/The Archbishopric of Ohrid in the Mnemohistory of the Church: A Bulgarian Historiographical Perspective

[in:] Occasional Papers on Religion in Eastern Europe: Vol. 44: Iss. 7, Article 3. p. 27-36, ISSN (online): 2693-2148, doi:<https://doi.org/10.55221/2693-2229.2559>, Ref, Web of Science, IF (-2017), Web of Science Quartile: Q1 (2024), SCOPUS, SJR (-2017), SCOPUS Quartile: Q1 (2024), др. (ATLA Religion Database), International 2024.

Резюме: След падането на България под византийска власт през 1018 г. Българската патриаршия е понижена в ранг с укази (сигилии или грамоти) на император Василий II от 1019-1025 г. Обявена е за българска автокефална архиепископия със седалище в Охрид, последната българска столица и бивше седалище на българския патриарх. Епархията, нейната българска народност и правата на нейния първоиерарх са определени от три сигилии на император Василий II, които очертават правата на Охридската архиепископия. В извори от XI-XII век се споменава като Българска архиепископия. Нейната независимост от Константинополската патриаршия се урежда с тези три сигилиа до 1020 г. Първоначално архиепископията обхваща 31 епископии на територията на цяла България, с изключение на част от Тракия. Първият архиепископ е Йоан Дебърски, български монах от Бигорския манастир „Свети Йоан Богослов“. След неговия мандат обаче това правило беше нарушено. Сега гърците заемаха катедрата и броят на епископствата беше намален. Постепенно Охридската архиепископия придобива статут на многоетническа църква под влиянието на Константинополската патриаршия. Последният архиепископ на Охрид е Арсений II, който служи до 1767 г., когато Охридската архиепископия е разпусната и епархията е присъединена към Драчката митрополия. От 1776 г. епархията е присъединена към Преспанската митрополия. До 1878 г. в Охрид е имало само гръцки владци.

Охридската архиепископия в историческата памет на Църквата: българска историографска перспектива/The Archbishopric of Ohrid in the Mnemohistory of the Church: A Bulgarian Historiographical Perspective

Abstract: After the fall of Bulgaria under Byzantine rule in 1018, the Bulgarian Patriarchate was downgraded in rank by the decrees (sigils or charters) of Emperor Basil II from 1019-1025. It was declared a Bulgarian autocephalous archdiocese with its seat in Ohrid, the last Bulgarian capital and the former seat of the Bulgarian patriarch. The diocese, its Bulgarian nationality, and the rights of its first hierarch were defined by three sigils of Emperor Basil II, which outlined the rights of the Ohrid Archbishopric. In sources from the 11th-12th centuries, it is referred to as the Bulgarian Archbishopric. Its independence from the Patriarchate of Constantinople was regulated by these three sigils until 1020. Initially, the archdiocese covered 31 bishoprics across the entire territory of Bulgaria, excluding part of Thrace. The first archbishop was John of Debar, a Bulgarian monk from the Bigor Monastery “Saint John the Theologian.” However, after his tenure, this rule was violated. Greeks now occupied the chair, and the number of bishoprics were reduced. Gradually, the Ohrid archdiocese acquired the status of a multi-ethnic church under the influence of the Patriarchate of Constantinople. The last Archbishop of Ohrid was Arsenius II, who served until 1767 when the Archbishopric of Ohrid was dissolved, and the diocese was annexed to the Metropolis of Drach. From 1776, the diocese was joined to the Prespa Metropolitanate. Until 1878, there were only Greek bishops in Ohrid.